

BURNEY, Charles (2014)

Viaje musical por Francia e Italia en el siglo XVIII

Edició i traducció de Ramón Andrés

Barcelona: Editorial Acanalado, 494 p.

ISBN 978-84-16011-07-0

L'obra *Viaje musical por Francia e Italia en el siglo XVIII* (*The present state of music in France and Italy* a l'original), va ser publicada per primera vegada el 1771, com a resultat del viatge que el doctor Burney va fer per part de l'Europa occidental. Tenia per objectiu escriure una història general de la música, que més endavant publicaria en quatre volums (*A General History Of Music, from the earliest ages to the present period*, el primer volum de la qual es va publicar el 1776).

Per assolir aquest objectiu, va fer dos viatges per Europa: el primer, reflectit en l'obra que ens ocupa, per França i Itàlia, i el segon per Alemanya, Holanda i les Províncies Unides, d'on va sortir *The present state of music in Germany, the Netherlands and United Provinces* el 1775, i que encara no ha estat traduïda ni al castellà ni al català.

El viatge era una part fonamental de la vida professional de tot músic, i Itàlia era el bressol de les arts. No és estrany, doncs, que el doctor Burney hi anés a buscar els fonaments per al seu projecte.

El gènere de la literatura de viatges, on s'insereix l'obra que tractem, va viure la seva època d'esplendor en el segle XIX, però en el XVIII no era cap desconegut, i en trobem altres exemples.

Un d'aquests és contemporani a Burney: *Viaje a las islas occidentales de Escocia*, de Samuel Johnson, publicat el 1775, del qual el 2006 se'n va fer també la primera traducció al castellà. Johnson, conegut de Burney, va quedar tan encantat amb l'obra de Burney, que va seguir els seus passos, però, en el seu cas, cap al nord.

Pel que fa a l'estructura, la composició d'aquest llibre és la d'un capítol per cada ciutat visitada: 18 capítols i 16 ciutats (la

discrepància s'explica per la repetició de París i Lió, que visita dues vegades).

En el pròleg, Burney ens explica els motius pels quals va emprendre el viatge i a continuació descriu, en forma de diari, les gestions que ha de fer, els personatges que coneix, la música que escolta, els llibres que aconsegueix, els paisatges que descobreix, els instruments que arriben a les seves mans i qualsevol cosa que desperti el seu interès.

Ja des de l'inici trobem relatats amb gran detall episodis de la vida quotidiana, de les relacions socials, la vida artística i els costums de l'època. Són aquests relats els que concedeixen a aquesta obra importància en l'àmbit acadèmic, que recentment li ha dedicat més interès. El lector se submergeix de ple en la vida artística de nobles i burgesos del segle XVIII de la mà d'un observador enormement àvid de coneixements i exponent d'una narrativa lúcida.

Malgrat que es tracti dels escrits d'una figura tan rellevant com és Charles Burney, no se n'ha publicat cap edició definitiva, tal com es denuncia a la *Nota a la edició* del nostre exemplar. Tot i això, sí que se n'han fet altres edicions, sobretot a partir del 1959, on l'obra *Dr. Burney's Musical Tours in Europe* marca el punt d'inici d'un període realment prolífic, ja sigui en anglès, en francès o en italià.

Aquesta edició en castellà, la primera en aquest idioma, no pretén ser una obra definitiva, la manca de la qual denuncia el mateix editor, sinó un relat de fàcil comprensió. Per aquest motiu, ha adaptat el text, n'ha retallat alguns paràgrafs i ha reorganitzat el discurs. De la mateixa manera, les aportacions i els aclariments a peu de pàgina de l'editor faciliten molt la

comprensió de conceptes musicals per als no entesos o d'aspectes que queden poc clars, ja que ens aporten informació complementària de l'ambient del segle XVIII i ens donen les dades biogràfiques bàsiques dels personatges que hi van apareixent.

Això converteix l'obra en no només una eina per a investigadors i professionals de la història i de la història de la música, sinó també en una manera de fer pròxim el món quotidià dels artistes i músics del segle XVIII a un públic molt més ampli. Malgrat això, aquesta adaptació podria desagradar als lectors més exigents precisament per no mantenir el text original íntegrament.

Charles Burney (1726-1814) va ser un remarcable compositor, intèrpret, musicòleg i historiador de la música, i un deixeble de Thomas Arne (compositor del primer himne nacional britànic). L'estil de Burney denota erudició, és fresc, elegant, en ocasions intimista i en d'altres, irònic.

Les opinions i els punts de vista que apropa al lector enriqueixen en gran mesura el text, ja que, si bé en algunes ocasions es decanta pels tòpics i les simplificacions en excés, la seva curiositat insaciable i capacitat d'observació se solidifiquen en relats exquisits sobre les més petites, però interessantíssimes, situacions.

El viatge l'inicia ben al nord de França, a Lilla (en el llibre se li dona l'antiga denominació de *Lila*), fa dues parades més a França, París i Lió, seguidament es dirigeix a Ginebra, i des d'allà comença el recorregut per les ciutats italianes.

A Ginebra, de manera una mica sortosa, conversa amb Voltaire, vell i una mica trontollós, però ple d'energia. Burney, entre meravellat i incrèdul, intercanvia opinions i comentaris sobre poètica amb Voltaire, amb la qual cosa denota un ampli coneixement no només de la música o la pintura, com veurem més endavant, sinó també de totes les arts en general.

La visita a Itàlia, el centre del viatge, posa molt èmfasi en el nord. Torí, Milà, Verona i Venècia són algunes de les ciutats que visita, juntament amb Florència i Bolo-

nya, també situades a la part més septentrional. En contraposició, al sud només posa èmfasi a Nàpols, i al centre, Pisa i Siena.

Burney demostra ser un home coherent. Si una actuació, una personalitat o un instrument li ha agradat especialment, es desfà en elogis i descriu amb gran detall totes aquelles característiques que segons ell en fan una genialitat. En canvi, si una peça, per exemple, no li sembla que hagi estat duta a terme adequadament, no dubta ni un instant a posar sobre la taula tots i cada un dels errors que hi detecta.

Un dels actius més preuats que s'emporta del viatge és el dels contactes que hi fa. A Bolonya, per exemple, coneix alguns dels personatges més remarcables de la música italiana i europea: el pare Martini, compositor, teòric i musicòleg considerat l'autoritat musical més important del moment, i Carlo Broschi «Farinelli», el sopranista, *castratti*, més distingit del segle XVIII.

Amb el temps s'ha col·locat el pare Martini i Charles Burney en el mateix pedestal, el dels pares de la historiografia de la música. Nogensmenys, tots dos van dur a terme una tasca cabdal en aquest camp. El pare Martini, a més, va esdevenir una figura de prestigi, a qui les joves promeses, Mozart per exemple, s'acostaven a la recerca d'aprovació i consell.

Les personalitats que va conèixer Burney en el seu viatge no es van acabar aquí. Durant la tornada, en passar per París, va poder conèixer Diderot i també Rousseau, i, segons que ens explica, va mantenir una bona conversa amb tots dos, i es va quedar, en marxar, amb una sensació de buidor.

El fil conductor d'aquest viatge és l'afany per gaudir de música que no pot trobar a Anglaterra, conèixer els grans músics de cada lloc i, en general, comprendre el món musical local. La descripció d'òperes, concerts, peces i artistes la fa amb tant de detall que, malgrat que sigui una lectura molt amena per a tothom, és una obra altament recomanable per a historiadors de la música i musicòlegs interessats en el tema.

També és altament recomanable per la plasmació d'una de les característiques fonamentals del món erudit modern i especialment il·lustrat: les xarxes epistolars. Burney recorre Europa de carta de recomanació en carta de recomanació, i torna a casa no només amb grans quantitats de llibres i partitures nous, sinó també amb nous coneguts, molts de gran prestigi, que formaran part, per exemple, dels subscriptors que rebran els primers exemplars d'*A General History of Music* el 1776.

Si bé Burney deixa força clara la seva preferència per la tradició i música italianes, això no li impedeix copsar i gaudir de la música i l'art en general, que es troba arreu. Hem dit, i repetim, que és un home molt observador, amb un ull crític molt ben format i amb criteri, que ens dibuixa, mentre escriu, veritables obres d'art.

En general hem mencionat i explicat les característiques que fan d'aquesta traducció una gran adquisició per a la biblio-

teca de pràcticament qualsevol persona curiosa i amb voluntat de saber-ne més, però cal esmentar alguns punts millorables.

S'hi troba a faltar un índex onomàstic que faciliti la tasca de cercar personatges i conceptes concrets. Més si tenim en compte que un dels grans valors d'aquesta obra és, com hem dit, el de les trobades amb grans personatges del món del segle XVIII, i que provenen de moltes disciplines diferents.

Caldria, potser també, acabar la tasca d'aproximació a un públic més ampli que sembla que fa el traductor amb les seves adaptacions, i incloure-hi, per exemple, una petita introducció sobre el context en el qual s'inscriu aquesta obra.

En tot cas, i més enllà d'aquest parell de matisos, *Viaje musical por Francia e Italia en el siglo xviii* és una molt bona incorporació a la literatura en castellà, que equipara l'accés als continguts amb les altres llengües a les quals ha estat traduït.

Diana Bonet i Parés

Universitat Autònoma de Barcelona

<http://dx.doi.org/10.5565/rev/manuscripts.57>

